

УДК 635.21:361.523

Четверик Б.М., аспірант 3-го курсу, 201 спеціальності «Агрономія»,
факультету агротехнологій та природокористування,

Сумський національний аграрний університет

Миرونчук Д.С., студентка 1-го курсу, групи АГР-2,
факультету гірничої справи, природокористування та будівництва

Кравченко Н.В., д.с.-г.н., проф.

Можарівська І.А., к.с.-г.н., доц.

Державний університет «Житомирська політехніка»

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЇ САДІННЯ КАРТОПЛІ

Сільське господарство України, що завжди було основою економіки, зараз гостро потребує інновацій та впровадження новітніх технологій вирощування культур, зокрема й картоплі. Наразі, масштабного вторгнення та окупації майже 25% території України, землі, на яких вирощується сільськогосподарська продукція, суттєво скоротилися. Це створює безпрецедентний тиск на аграрний сектор, змушуючи фермерів шукати шляхи підвищення ефективності виробництва на доступних площах.

У цих умовах оптимізація кожного агротехнічного заходу стає критично важливою, і строки садіння картоплі виходять на перший план, як один із ключових факторів. Правильний вибір часу садіння дозволяє максимально використати сприятливі погодні умови, забезпечити оптимальний розвиток рослин та мінімізувати ризики від абіотичних стресів (як-от посухи або заморозки), а також знизити фітосанітарні ризики.

В умовах дефіциту земельних ресурсів кожен гектар повинен давати максимальний урожай, і точне визначення строків садіння є одним із найдоступніших та ефективних інструментів для досягнення цієї мети. Це не лише про підвищення врожайності, а й про забезпечення продовольчої безпеки країни та економічної стійкості аграрного сектора в ці надскладні часи.

Однак технологія вирощування картоплі включає не лише строки садіння бульб. Наприклад, дослідження на Півдні України показало, що біологізована технологія вирощування картоплі на сидераті забезпечує вищий умовно чистий прибуток і рентабельність порівняно зі стандартною технологією, незважаючи на дещо нижчу врожайність. Це досягається завдяки вищій ціні реалізації органічної продукції та мінімальній кількості засобів захисту рослин.

Зібрані матеріали свідчать, про вплив на вибір оптимальних строків садіння картоплі, на різні аспекти вирощування: від фізіологічного розвитку рослин до кінцевої врожайності та якості продукції. Особливу увагу слід приділити взаємодії строків садіння з кліматичними умовами (температура, опади, тривалість світлового дня), сортовими особливостями картоплі, ризиками розвитку хвороб та шкідників, а також економічною доцільністю. Метою роботи було виявлення спільних тенденцій, протиріч у даних та невирішених питань, що потребують подальших досліджень, особливо в контексті сучасних викликів для сільського господарства України. Дослідження в Західному Поліссі підтверджують ефективність застосування біодобрив. Зокрема, вчені довели, що застосування біодеструктора Екостерн в органічній технології вирощування картоплі значно підвищує біорізноманіття мікробного комплексу ґрунту та кількість корисних мікроорганізмів, що сприяє покращенню ґрунтових процесів. Це свідчить про Екостерн, як ефективний засіб для стимулювання біорізноманіття та пригнічення патогенів у дерново-підзолистих ґрунтах. Дослідження Вдовенко В. показали, що дворазове позакореневе підживлення мікроелементами із препарату Вуксал Макромікс на фоні сидерату та локального внесення мінеральних добрив ($N_{60} P_{60} K_{60}$) значно покращує ріст, розвиток і врожайність насіннєвої картоплі. Цей комплексний підхід збільшив вегетаційний період, висоту рослин, кількість стебел і бульб, середню масу бульби, а також загальну та насіннєву врожайність сортів Анатан і Щедрик порівняно з контролем. Дослідження сортів картоплі Явір (ранньостиглий) та Гурман (середньостиглий) у Карпатському регіоні показало, що опти мальна доза мінеральних добрив ($N_{90} P_{90} K_{120}$) у поєднанні з позакореневим підживленням мікродобривами та схемою садіння 70х20 см сприяє максимальному накопиченню сухої речовини та крохмалю, особливо в сорту Явір.

Варто також зазначити, що дослідження агрометеорологічних умов вирощування картоплі в Західному Поліссі України показало, що зростання врожайності на початку ХХІ століття зумовлене саме технологічним покращенням, новими сортами та ефективнішою боротьбою зі шкідниками та хворобами, а не сприятливими кліматичними змінами. Натомість потепління клімату призвело до збільшення посушливості та періодичного перезволоження ґрунту, що негативно впливає на врожайність і якість картоплі.